

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

14 De priuilegij amissione, an inquam amitti possit priuilegium ex solo
lapsu temporis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](#)

donationibus causa mortis, ibi, Nam & mortis causa donare
poterit, cui refari concessum est, atque adeo non est extensio ad
alium estam extra prilegium, sed ad easum in prilegium
comprehensum: sic Mandol. in praxi signatura gratia, verba
licentia, verbi, nra etiam ambiguas Molin. tom. I. de iusti-
tia. 2. disp. 1. qd. ad finem Suarez lib. 8. de legibus, cap. 28
num. 15. Sanchez alias refutans lib. 3. disp. 1. num. 3. Bonacina
disp. 2. quæst. 1. pndt. 7. qd. n. 21. Salas disp. 20. fct. 10. n. 96.
Eadem ratione infest Sanchez, Salas, & Bonacina supra, licet
laetitiae comedere habent priulegium comedendi: canis die
leiciuntur, quia est accessorius prohibitus: & dispensatio facta in
principali, confutat facta in accessorio. Similiter habent pri-
ulegium comedendi oua, & laetitiae leicta, quia nec la-
etitia, neque ova prohibentur, quatenus talia sunt, fct. 20.
quatenus sementinam trahunt originem à carnisbus, vt dici
enit in cap. denique, qd. disp. 21. Quæstopot dispensatio facta
in aliquo ex illis, in omnibus facta est: quia ratio prohibi-
tionis eadem, & non similis in omnibus originatis à carne in-
venitur.

9 Ex his venit decidenda quæstio , an habens potestatem legitimandi adulterinum & incestuum , possit legitimare , si viuus viri in eadem persona concubat ?

Virtutem vitio in eadem potest concutari?
Ratio dubitandi est, quia ester extende potestem ad causum in primis non comprehendens, laborans enim in vitro, que virtus non comprehenditur sub illo, qui aliquo tantum laborat, qui diutius est mixtum a simplici. Item magis odiosus, & execrundus est natus ex adiutorio, & incestu simul, quam natus ex a fuerito tantum, vel ex incestu tantum, 1. adulterium cum inositu, in prime vbi Batt. f. ad legem Iuliam, de adulterio. Ergo ex facultate legitimandi adulterinam, & incestu, donec venit utroque virtus laborans: & confirmo ex cap. porr. de principiis, vbi non concessit concessum maius ex concessione minore: at legitimata utroque virtus laborantem, maius est quam legitimata laborantem vincere tantum. Ergo in concessione ne legitimandi laborantem unico virtus, non est concessa facultate legitimandi laborantem utroque.

7. Ceterum dicendum est tanquam probatius, te possit legitimare laborantem vitroque vitio, si habes potestem legem, quod mandat, ut non laboras, & incepsuolum (estimam sumptus Rationis) praecipua est, quia illa vitia, sive in diuersis subiectis, sive in uno existant, cadent sive sed cum in diuersis subiectis existentes, potes illa solletere. Ergo etiam cum in uno existunt. Et confitetur ex lib. 1. in principiis, scilicet de liberis, & postib[us], ubi sub simplici maximo comprehenduntur, praecipue in materia fauilib[us], qualis est potes legitimandi non expellere personam concessam: & ita tener Mandol, regul. 10. Cancelleria, quasi 3. num. 7. Emanuel das in viraque editione, verbo dispensatio[n]e, num. 7. Henriquez lib. 14. de irregularitate, cap. 14. num. 10. Sylvestris verbo dispensario, num. 10. Thomas Sanchez plates reletens lib. 8. dis. 2. num. 28. Neque obstat ratio dubium addidi, quia labores vitroque vitio simul, esto non aequivalentes labor, nisi vno tantum: at aequivalenter pluribus, qui singulis laborant.

8 Limic tamen Thomas Sanchez cum multis aliis, ut non intelligatur si de praedium tereti tractetur. Sed ego hanc limitationem intelligendam puto, quando potestas data est per personis expressis; tunc enim quia est dispensatio quasi inchoata, limitari decet iuxta dicta: at quando haec potestas conceditur personis non expressis, latè interpretari debet, etlo exercitium potestatis strictè interpretandum sit, si in praedium aliquius veget.

PVNCTVM XIV.

De privilegij amissione. An, inquam, amitti possunt
privilegium ex solo lapsu temporis.

- 1 Multis modis amittuntur priuilegium.
  - 2 Priuilegium pro limitato tempore concessum illo transacti finitur.
  - 3 Idem est, quando deficit conditio priuilegio inherens.
  - 4 Quando priuilegium conceditur ad aliquid agendum, non finitur utrūque inutilida.
  - 5 Neque etiam unico actu, si verba sunt indifferentia. Proba Sanchez, Suarez, Salas.
  - 6 Communis sententia docet unico actu finiri.
  - 7 Quid sententiam sit.
  - 8 Ex plicantur plures casus difficultates, in quibus unico actu videtur priuilegium finitum.

Cerrum est multis modis priuilegium amiri. Primo cef-
fatione causa finalis. Secundo morte priuilegiari, vel
concedentes priuilegium. Tertio remittentia expresa. Quarto
renuntiatione recta, scilicet non vnu, vel vnu contrario, vel
ablu. Quin d' per renocationem concedentes, de quibus in
seq. In presenti autem dubitamus, an ex solo lapso temporis
amittere.

2. Certum est priuilegia pro limitato tempore concessa, si-
no eo tempore finit; & quia cum tota virtus, & efficacia priu-
ilegi pendat ex voluntate concedentis, & huc non extenda-
tur ultra tale tempus in priuilegio signatum, efficiunt sicut ne-
que priuilegium extendi posse, sumicunt que ex iis. & 4. C. de
precious Imperatoris offerend. Et cap. de causis, de officio delega-
ti. Idem est de priuilegio concessio dependent ab aliqua con-
ditione, illa enim tubulari priuilegium euanescit, ratione (upradic-
ta) quia concedens priuilegium annet ei illud conditione appri-
bita. Qua ratione priuilegium clericis, & monachis concessionem
peribit, si mutari statut, quia iub conditione clericatus, vel
monachatus conceditor.

Aduerterunt tamē est cum Suarez lib. 8. cap. 9. num. 5. conditionem apponit posse te tenere, vel ex parte concessio- nis, vel ex parte priuilegii, vel ex parte vius, & exercitij priuilegij; si ex parte concessionis se teneat conditio, priuilegium ab illa in concessione non pendet, sed solū fieri possit quia solū ad dāpnum priuilegium fieri conditio requiri, non ad illud conseruandum. Exemplio res illustratur. Concedit Pontifex monasterio priuilegium non soluēndi decimas, si Episcopum consenserit, conscientie Episcopo semel, priuilegium un manet firmum, quamvis postea mutet voluntatem & dissentiat, quia eius consentius requisitus fuit ad effectum priuilegij, non ad illius conseruandam. At si ex parte priuilegij conditio insit, quia videlicet concedens significat concedere priuilegium, quaqdū illa conditio existat. Verbi gratia, quamvis fuerit monachus, si à tributo exemptus, quādū Episcopus consenserit, non solus decimas, tunc percutere conditionis priuilegium peccat. Verū si conditio ex illis est, quæ semel sublatæ facile possunt redire, ut in casu de contentu Episcopi: tunc existimō priuilegium non omnino perfide, sed sus- pendi, quod eis vium. Quod à fortiori constat quando conditio vni priuilegij ester apposita; si vt dicere Pontifex. Concedo tibi ne solus decimas, possis ministrare sacramenta, concionari, conscientie Episcopo, aquilatari enim huic, ne solus decimas, concionari; ministrare sacramenta; quam- diu, vel quoties Episcopus consenserit. Quiccosa his conditionibus, quæ varietatem communiter recipiant, non conferunt priuilegium, quod suum esse annexi, sed quod vium, ac proinde seducere conditione, priuilegium vti priuilegiatum posse.

4 Hinc venit decidenda questio illa, an priuilegium absolute concessum, ad aliquid agendum, vel omittendum unice actu finitur?

Et quidem quando verba priuilegij clata sunt pro unico
actu, nemini est dubium illis inhaerendum esse, neque vitia
esse extendendum: debet tamen actus esse validus, nam iuris
reputatus, ac si non esset apofitus, ex regul. vulg. Quod nullum
est, nullum sortiri potest effectum: & traducto Declaratio statim
referendi, & Emmanuel Saar verbo interpretatio, num. 12, in vira-
que editione. Excipe, nisi ex voluntate, & scientia nullius
factus faciat à priuilegio, quia tunc ne commodecum ex sua
iniquitate reportet, eo auctu priuilegii finitur: sic multis re-
latis docet Triqueti, in libro, & hac formone, limit. 1, à n. 1.
& seqq. paciūtē num. 29. Anchatan, cap. I, quest. penult. de
filiis presbiter, in 6. & ibi Dominic, num. p. 29. Francus n. 13.
Quare difficultas est, quando verba sunt ambiguæ, & indifferen-
tia ita se possunt ad vnum actum limitari, vel ad plures exten-
di, quæ regula sit seruanda?

5 Sanchez lib. 8. de matrimonio. disp. 31. num. 8. Salas de legibus. disp. 10. sect. 19. n. 127. Suarez lib. 8. de legibus. cap. 29. n. 8. Bonacotta disp. 1. quisi. 3. punct. 8. s. 21. nomen. Iustitiam unico actu non finiti tale praeiugium esse dispensationem excipi tamen Sanchez, nisi celstis omnia causa, ob quatenus con censem. Mouentur, quia quando dispensatio & praeiugium pro voce actu tantum conceditur, clavis significatur. Ad illam felet, pro hac vice dumtaxat, semel in vita, vel in morte, familia, que clavis denotant restrictionem. Ergo quando hac significatione non est clara, sed dubia, non debet ad unicum actum limitari. Ex quo infert Sanchez num. 10. cum Ioann. Andre cap. 1. de filiis presb. in 6. & Cap. non potest, n. 5. de praebendis, in 6. Angel. verbo beneficium, num. 24. & ibi Armilla n. 29. Sylvestris verbo beneficium, 4. quisi. 11. num. 14. T. Abiena eod. 2. quies. 17. num. 19. illegitimum dispensatum, absolute ad beneficium posse illud dimisso aliud accipere; quis ita illa dispensatio tenet ad redditum personam habentem ad unum beneficium, qui habilitate supposita beneficium retinere potest. Secundo infert, si cum habentem vorum castratis dispensetur ad matrimonium, dispensationem intelligi non de solo unico matrimonio, sed de aliis priori dissoluto. Tertiò infert, si cum religioso, vel facris ordinato dispensetur ad matrimonium, non solù prima vice, sed secunda, posse matrimonio iungi per seuerante causa dispensationis; secus verum si ea causa non perseverat; va de si ob fucationem in regno fuenter dispensatur, & habere sobolem, vel in ea via; et esset matrimonium dictum ut, & generate non posset, nequid ad aliud transire. Quartò infert, si cum habentem vorum castratis dispensetur, ad hoc tantum, et possit cum Maria cohabitare, eo quod ipsa fama iacturam patitur

patuerit, nisi dubit, mortua illa, vel aliunde matrimonio dislocata, non liebit sic dispensato aliud matrimonium inire, quia tota causa dispensacionis cessavit.

6. Cotammodo tamen sententia docet facultatem, & priuilegium faciendo aliquid, finiti primo acto in rebus odiosis; scilicet in favorabilibus: sic Felinus cap. 2. de iurega, & pace, Naturae, cap. placuit, de penitentie, distin. 6. num. 166. Azor lib. 5. cap. 23. quæst. 5. Rochus de iure patrocinio, verba honoris, cap. 12. quæst. 10. conferit Henriquez lib. 12. de matrimonio, cap. 7. in comment. l. 7. V. facit Bart. leg. v. 1. ff. de consensu. Princip. num. 6., dices priuilegium ad agendum in iudicio, sicut illi iudicio finito; fecus vero ad excipendum, quia priuilegium ad agendum est odiosum, vt pote constat illum; fecus vero ad excipendum, quia est in defensionem illum; fecus vero ad excipendum, quia est in defensionem priuilegiorum.

7. Ceterum in hac re difficile est ferre iudicium, & regula generali tradie; quia tota perseverantia priuilegii, vel eius decisio pendet ex intentione, qua fuit concessum. Hanc autem incensionem inveniatur, cum verba ipsa clara non sunt, vel ex se, vel ex ityo, aut consuetudine, difficultatem habet. Credemus tamen fatus probabilitate inveniatur posse ex motivo, & causa, ob quam priuilegium fuit concessum. Non quia estiante causa priuilegii certe priuilegium hoc enim non est inveniatur ratione, ut videbimus; sed quia ex ipsa causa concessione inveniatur potest amicus concedentis. Causa autem duplicitate esse potest, alia quæ aliqui determinato viuvi priuilegii annexatur, alia, quæ illi auctoritate non est, quando causa ob quam priuilegium concedetur, est annixa aliqui speciali viuvi priuilegii, neque alii communi: tunc priuilegium suo illo viuvi cessat, quia solum pro illo viuvi presumitur concessione probatur efficaciter exemplo illo adducto à Thoma Sanchez in 4. illustratione, quia illa non est dispensatio ratione, sed potius dispensatio illius obligationis, ut si sacrificari posset dominus Maria illato. At si priuilegium concedatur ob finem, qui pluribus attributis communis esse potest: tunc ex ultimo non esse limitandum priuilegium, quantumvis odiosum, ad uniuersitatem, nisi ex verbis, aut aliis circumsstantibus context id manifeste Principem voluntate. Quia lietè priuilegium odiosum refringendum sit, quod si illi possit: at non extra proprietatem verborum, & materia libet tam. Limitatio autem ad uniuersitatem extra proprietatem verborum est, quando verba places comprehenduntur: & in hoc sensu Salas, Sanchez, & Bonae, sunt loquuntur.

8. Sed ex clavis nostra doctrina intelligatur, placer dicti cursor per causas, quos adducit Felinus, in cap. 2. de iurega, & pace, & ex illo Azor, lib. 5. cap. 23. quæst. 5. Salas de legibus, d. sp. 17. foli. 13. num. 62. Bullos de Leon, lib. 8. cap. 20. n. 12. Tertius dicunt doce plombergeri pro primis tantum nuptiis intelligendam esse vel. l. doris promissio, ff. de iure dotum, & ex eo, quod habent in lib. 8. ff. de verborum significatis, bi. hoc sermonem dum nuptiis erat, ubi prima nuptia significantur. Quæ doctrina verissima est, quia dos femel conceda, de se perpetua est: & non solù pro primis; sed etiam pro secundis nuptiis deferuntur potest: excedere autem priuisionem dois, ut non solum pro primis nuptiis, sed etiam pro secundis, & tertis multiplicetur, est extra verborum proprietatem, & materiali substantiam, quæ solum exigunt, ut concedatur summae des compentis eius qualitatibus, non plures dotes, quæ solum sumptuaria qualitatibus eius excedunt. Secundum dicunt, si detur alii facultas, & tuo simili beneficia curam animatum habentia obtinetur querat, ad duo prima protenditur, cap. non potest, de probando, in q. quod verum est; quia haec facultas non est propriæ priuilegiorum, sed dispensatio in plurimatis beneficiorum iuri communis maxime contraria, ac proinde strictissime interpretanda. Item est impedimentum ex parte beneficiorum, non ex parte obtinendi illa. Quocirca si illi gratus detur facultas obtemperandi beneficiorum, non obtinente prioris beneficij finitur, sed eo dimissu aliud potest obtemperare, ut ex Sanchez supra resulmus; quia est impedimentum ex parte potest: neque causa dispensationis aliquid beneficio speciali annexitur. Tertius si facultas data est, ut veniat in verbum in quo publice proficeretur, sicut facultas tanta venire potest: aducunt Bart. in l. 1. ff. ad legem Iuliam, de adulterio. At credo attendandam esse causam concessionis; cui si illo primo aduentu satisfactum sit, vita non esse extendendam concessionem; fecus vero si causa communis sit tam primo, quam secundo aduentum. Quarto potest data arbitrio in compromisso, de prorogando termino compromissi, finitus prima prorogatione. Ratio esse potest, quia causa dispensandi est tenet ex parte compromissi, ut illa prorogatione finatur. Quinto potestis ingrediendi in ecclonia sanctorum natalium primo ingressu finitur, intelligi debet, si datur ob occurrentem necessitatem: fecus si per modum priuilegii. Idem est si datur moniali facultas egrediendi è cœnobio, spesrandi, inquam, est causa concessionis, quæ si sit infirmitas, aut alia occurrentia necessitas, prima vice finitur. Sextio facultas data patrino latice, quæ possum, postquam vocum clericum nominauit, alium nomine, vno actu finitur, ex cap. quod autem, de iure parostrans. At hoc intelligendum est, potquam nominatus fuerit.

Ferd. de Castro Sum. Mors. Pars. I.

DE ASTRO PALADIN

TOM. II. III.